

Educația formală, nonformală și cea informală contribuie la cunoașterea sistemică a mediului înconjurător și la realizarea unor punți de legătură între diverse discipline

Autoritățile din România consideră educația un important fenomen social, întrucât conservă și transmite de la o generație la alta experiența de cunoaștere teoretică și practică, valorile culturii și civilizației. Ținând cont atât de permanenta transformare a lumii, cât și de complexitatea și viteza schimbării acesteia, procesul de învățare pe toată durata vieții devine impetuos o necesitate și o prioritate. Acordarea atenției cuvenite educației la nivel european de către un număr tot mai mare de state nemembre Uniunii Europene demonstrează succesul european în acest domeniu la toate nivelurile.

În ansamblul lor, politicile la nivelul Uniunii Europene sunt concepute să sprijine acțiunile naționale și să contribuie la abordarea provocărilor care îi interesează pe cei mai mulți membri la nivelul Uniunii. Scopul principal al unei națiuni dezvoltate este educația tuturor cetățenilor ei și pentru aceasta este necesar ca orice persoană să aibă acces la o educație de calitate. Prin investirea în educație, se crează premisele construirii unei societăți prospere și sănătoase, cu specialiști în măsură să ia decizii documentate, să îndeplinească obiectivele propuse și să contribuie la rezolvarea problemelor de orice natură. Autoritățile române acordă educației atenția și importanța cuvenită fiind preocupate de asigurarea unui cadru legislativ cât mai eficient și actualizat.

În calitate de stat membru al Uniunii Europene, autoritățile de la București mențin un contact permanent atât cu responsabilii de la Bruxelles pentru coordonare în îndeplinirea sarcinilor adoptate și asumate la nivel european, cât și cu elementul național relevant (experți, specialiști, cadre didactice, elevi, studenți, părinți, tineri, adulți, reprezentanți desemnați ai societății etc.) implicat în fiecare speță a problematicii de interes pentru o bună înțelegere, implementare și realizare a obiectivelor propuse. Impactul dinamicii situației internaționale [procesul de globalizare, migrația umană mondială, crizele majore (energetică, economică, alimentară etc.), schimbările climatice etc.] determină pe piața muncii o continuă și rapidă transformare a abilităților și competențelor cerute, context în care educația devine un factor determinant pentru succesul în viață. În acest context, fiecare stat este responsabil de sistemul propriu de educație.

Cu toate acestea aducerea mediului nonformal de educație în atenția publicului este un element de noutate în peisajul legislativ din România. Pentru o înțelegere corespunzătoare și corectă a aspectului de mediu nonformal de educație este necesar să se pornească de la faptul că activitatea de instruire și educare școlară trebuie abordată din perspectiva educației permanente.

Ca atare, pentru denumirea uzuală a tipurilor de educație actuală au fost formulate conceptele de educație formală (instituționalizată), educație nonformală (extrașcolară) și educație informală (experiența zilnică de viață). În dorința de actualizare a legislației care vizează învățământul, Ministerul Educației a înlocuit Legea Educației Naționale nr. 1 din 2011 cu două legi, respectiv: □ Legea învățământului preuniversitar – Legea nr. 198 din 4 iulie 2023; □ Legea învățământului superior – Legea nr. 199 din 4 iulie 2023; Legea învățământului preuniversitar a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 613 din 5 iulie 2023, iar Legea învățământului superior în Monitorul Oficial nr. 614 din 5 iulie 2023 și ambele au intrat în vigoare la data de 03.09.2023.

Fiecare lege prin modul ei de structurare urmărește să răspundă cât mai bine tuturor problemelor specifice nivelurilor de școlarizare pentru care a fost elaborată în acord cu cerințele beneficiarilor educației. Modul de concepere al acestor legi referitoare la învățământ evidențiază dorința de rezolvare, printr-o reglementare unitară și sistematică, a problemelor identificate la nivelul sistemului național de învățământ. Pentru ca acest proces să aibă o eficiență cât mai mare, problematica celor trei tipuri de educație – formală, nonformală și informală – a fost abordată: – avându-se în vedere că între acestea există întrepătrundere și interdependență; – creându-se cadrul legal pentru condițiile unei cooperări strânse, eficiente, ritmice și continue între ele.

Prin abordarea procesului de învățământ la nivel național într-un mod inovator, care permite integrarea creatoare a influențelor datorate modalităților de educare nonformale și informale, acumulările educației formale vor fi mai profunde și mai ample. Un element cu totul aparte și considerat de noutate îl constituie abordarea problematicii educației nonformale (extrașcolare). Comparativ cu Legea Educației Naționale nr. 1/2011 abrogată la 03.09.2023 în care elementele conexe nonformalului erau prezentate dispersat și într-un număr relativ redus de articole, în cadrul Legii nr. 198/2023 situația se prezintă la polul opus. Astfel, Secțiunea a 7-a a Capitolului 3 aferent Titlului 1 este dedicată integral nonformalului fiind denumită “Educație extrașcolară”. Prezentarea problematicii urmează un fir logic și cursiv venind în sprijinul înțelegerii clare și corecte a informației prezentate în singurul articol (29), cu 13 aliniate, existent în această secțiune.

Abordarea problematicii educației extrașcolare la nivel preuniversitar este: □ bine structurată ceea ce permite formarea de noi deprinderi de învățare în paralel cu cele clasice ale educației formale; □ prezentată unitar și complementar (unitate în diversitate) în raport cu educația informală și formală. Noțiunea de educație extrașcolară este definită ca “ansamblul activităților educaționale organizate în afara programului școlar, în incinta unităților de învățământ sau în afara acestora, care au rol complementar activităților educaționale formale și se centrează pe dezvoltarea în ansamblu a personalității preșcolarilor/elevilor, contribuind la dezvoltarea lor fizică, cognitivă, emoțională și socială, pentru atingerea potențialului individual și participarea activă în societate” care contribuie “atât la dezvoltarea competențelor din curriculumul național, cât și la dezvoltarea unor competențe complementare acestora”.

Educația extrașcolară se realizează prin activități extrașcolare cu participarea beneficiarilor primari ai sistemului de învățământ preuniversitar. Oferta furnizorilor de educație extrașcolară este bogată, atractivă și permanent actualizată în raport cu nevoile beneficiarilor, care sunt încurajați să participe la dezvoltarea și implementarea acestui tip de activități educaționale. Pe baza rezultatelor obținute în programele de pregătire elevii capabili de performanțe înalte din învățământul civil pot promova 2 ani de studii într-un an școlar.

Metodologia aferentă acestei promovări este aprobată prin ordin al ministrului educației. Elevii din cadrul unităților de învățământ preuniversitar din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională fac excepție de la prevederea de promovare a doi ani de studii într-un an școlar.

Învățământul postliceal organizează cursuri pentru diferite calificări profesionale, stabilite la nivelul Ministerului Educației și aprobate prin Hotărâre de Guvern, iar admiterea la aceste cursuri se realizează pe bază de concurs.

Probele de admitere, în cazul cursurilor organizate pentru calificări de nivel 5, pot viza și recunoașterea unor competențe necertificate, dobândite în mod nonformal și informal. În articolele acestei legi, în funcție de problematica de referință, sunt inserate și elemente specifice educației extrașcolare prezentându-se unitar elemente de ordin organizatoric, administrativ, managerial, de asigurare a calității învățământului și a siguranței în sistemul de învățământ preuniversitar.

De menționat faptul că nu toate prevederile acestei legi referitoare la educația extrascolară vor intra în vigoare la data de 03.09.2023 ci, în timp, pe măsura elaborării metodologiilor, normelor și regulamentelor necesare organizării și funcționării activităților specifice la toate nivelurile. Legea nr. 199 din 4 iulie 2023 aduce prin intermediul prevederilor pe care le include o consolidare legislativă unitară actualizată a învățământului superior. Învățarea realizată în context extrașcolar (nonformală) are “un caracter intențional” și se efectuează cu participarea voluntară a beneficiarului primar la activități planificate “în afara sistemului formal de educație și formare”, pe baza unui curriculum, a unor obiective educaționale și cu asigurarea punerii la dispoziție a unei forme de suport de curs. O altă modalitate de realizare a educației nonformale este învățarea pe tot parcursul vieții. Având în vedere importanța acestui tip de învățare, atât în Legea nr. 198/2023, cât și în Legea nr. 199/2023 Titlul II este denumit “Învățarea pe tot parcursul vieții”.

De menționat faptul că prevederile incluse în Titlul II al Legii nr. 198/2023 sunt complementare celor menționate în Titlul II al Legii nr. 199/2023. La articolul 180 alin (2) din Legea nr. 199/2023 învățarea pe tot parcursul vieții este definită ca “totalitatea activităților de învățare realizate de fiecare persoană în orice etapă a vieții în contexte formale, nonformale și informale, având ca

rezultat o îmbunătățire sau o actualizare a cunoștințelor, a abilităților și aptitudinilor, a competențelor și a atitudinilor sau participarea în societate dintr-o perspectivă personală, civică, socială sau legată de ocuparea forței de muncă, inclusiv prin asigurarea unor servicii de consiliere și orientare în carieră”.

În sensul Legii nr. 198/2023, la articolul 151, se menționează faptul că învățarea pe tot parcursul vieții însumează “învățământul preuniversitar, serviciile de consiliere și orientare în carieră, recunoașterea competențelor dobândite în contexte nonformale și informale”, precum și “activitățile pentru tineret”. Centrele comunitare de învățare permanentă au rolul de implementare la nivelul comunității a politicilor și strategiilor în domeniul învățării pe tot parcursul vieții.

În sensul Legii nr. 199/2023, învățarea pe tot parcursul vieții însumează “învățământul superior, educația și formarea profesională, educația adulților, activitățile pentru tineret și alte tipuri de învățare din afara contextelor formale de educație și formare”. În acest context, învățământul superior cuprinde inclusiv recunoașterea competențelor dobândite atât în contexte nonformale, cât și informale. Instituțiile de învățământ superior pot realiza “activități de învățare pe tot parcursul vieții și în contexte nonformale, în cadrul cărora promovează cooperarea transsectorială și asigură parcursuri de învățare flexibile”.

Certificarea cunoștințelor și competențelor dobândite în contexte nonformale și informale poate fi făcută, în condițiile legislației în vigoare, de către organismele abilitate în acest sens între care se regăsesc și instituțiile de învățământ superior. În acest sens, în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, în învățământul superior sunt organizate legal centre de recunoaștere și certificare a competențelor dobândite de tineri și adulți, în contexte nonformale și informale. Particularitatea prezentată de cele două forme de învățământ, nonformală și informală, constă în faptul că nu se poate realiza în mod automat certificarea.

CONCLUZII PE LINIA EVOLUȚIEI EDUCAȚIEI NONFORMALE

- ▶Politica Uniunii Europene în domeniul educației a certificat necesitatea completării educației formale cu forme noi moderne, caracterizate de un nivel înalt de flexibilitate și permanentă adaptabilitate la dinamica nevoilor societății, sprijinind în acest scop dezvoltarea educației nonformale și informale, educației permanente și învățarea pe tot parcursul vieții;
- ▶descentralizarea în educație devine o necesitate în contextul actual și presupune o delegare de competențe decizionale de la nivelurile centrale către cele locale, realizându-se în acest fel participarea în cunoștință de cauză a factorilor non-administrativi (părinți, mediu de afaceri, societate civilă etc.) în procesul de luare a deciziilor;
- ▶Din perspectiva dezvoltării durabile și a globalizării educației, descentralizarea reprezintă o intervenție dinamică ce presupune încredere, responsabilitate, implicare, viziune strategică și preponderent autocontrol în vederea asigurării calității în educație și a utilizării eficiente a resurselor avute la dispoziție;
- ▶Educația formală, nonformală și cea informală contribuie la cunoașterea sistemică a mediului înconjurător și la realizarea unor punți de legătură între diverse discipline;
- ▶Activitățile desfășurate în contexte nonformale și informale sunt centrate pe elev și pun accentul pe achiziția de competențe, asimilarea și utilizarea de cunoștințe și stimulează dorința acestuia de învățare permanentă;
- ▶Pentru atingerea obiectivelor propuse este necesară asigurarea continuă a fondurilor necesare pentru evitarea blocajelor și neîndeplinirea la timp a parametrilor stabiliți ceea ce va îngreuna

accesarea ulterioară a fondurilor europene;

► Cadrul legislativ și normativ al educației trebuie atent monitorizat și în permanență actualizat pentru a putea răspunde cât mai bine provocărilor actuale interne și internaționale.

Maria Petrescu

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*